האם זה אפשרי?

מילחמה 1976

זה קרה ביום־כיפור, 1973 - האם זה יכול לקרות השנה שוב?

ה בשורה שהביא עימו יצחק רבין מארצות־הברית היתה: שקט לשנת 1976. בשנה זו לא תוכל ארצות־הברית להפעיל לחצים רציניים על ישראל, ולפתח יוזמות מדיניות חשובות, ביגלל התחלת מערכת־הבחירות לנשיאות. עמדתו של הנרי קיסינג'ר נחלשה ביותר, ונראה כי חייו הפוליטיים מתקרבים לסיומם. מצריים מבודדת בעולם הערבי, ועמוסה צרות כלכליות.

כך השיג רבין את מבוקשו: קיפאון מדיני מוחלט במשך השנה. ה„התקדמות" היחידה תהיה בצורת יוזמות־סרק ומליצות ריקות, כדי לאפשר לאמריקאים להעמיד פנים כאילו קיימת תנועה פוליטית כלשהי במרחב.

אולם סימן־שאלה גדול אחד מרחף מעל לתחזית זו:

האם יישבו הסורים בשקט במשך שנת 1976?

או, בצורה ממשית עוד יותר:

האם תיתכן מילחמה במשך השנה?

אין סיכוי צבאי

ל מראית־עין, אין כל היגיון בניסיון סורי להגיע לידי התמודדות צבאית עם ישראל במצב הנוכחי.

כל השיקולים, שביגללם היתה צריכה מצריים לחימנע מהתקפה ב־1973, קיימים עתה לגבי סוריה.

בין השאר:

● **סוריה צריכה לקחת בחשבון שהפעם תילחם לבדה.**

אין כל ביטחון שמצריים, שעימה נמצאת סוריה במצב של מילחמה פוליטית, תחוש לעזרתה. בטוח לגמרי שמצריים לא תתאם עימה התקפה כפולה מראש, כפי שעשתה ב־1973.

ירדן אמנם מקיימת ידידות חדשה עם סוריה, אך קשה להאמין כי תצטרף למילחמה חד־חזיתית, בלי מצריים.

● **יחסי־הכוחות סוריה־ישראל מראים על עליונות ישראלית מוחלטת, למרות החימוש הסורי הנמרץ בשנתיים האחרונות.**

אפילו תשיג סוריה הישג של אפתעה, אין כל ספק שצה"ל יגבר עליה ויאיים תוך זמן קצר ביותר על דמשק.

אולם היגיון זה הוא למראית־עין בילבד. למעשה קיימים גורמים אחרים, המאזנים גורמים אלה והמהווים פיתוי חזק מאד לסוריה.

יש סיכוי מדיני

ל תכן מאד, כי ביכלל לא איכפת לסוריה לנחול מפלה בשדה־הקרב, וזאת מכמה טעמים:

● **ייתכן כי תשיג מראש הבטחה סובייטית שאם יתקדם צה"ל לעבר דמשק, תגיב ברית־המועצות באמצעות התערבות צבאית מאסיבית להגנת דמשק, וכן תכפה הפסקת־אש.**

● **אם במצב כזה תיווצר אזעקה גרעינית עולמית, כפי שקרה באוקטובר 73', יאיץ הדבר את ארצות־הברית לשתף פעולה עם ברית־המועצות לכפיית הסדר במרחב.**

במיקרה כזה תתחדש ועידת ז'נבה בתנאים הנוחים ביותר לסוריה ולברית־המועצות.

● **התקפה סורית תעמיד את מצריים לפני ברירה קשה ביותר: או להיגרר אחרי היוזמה הסורית ולהיכנס למילחמה בעל־כורחה, או לעמוד מנגד ולחוכיח לעולם הערבי כולו שהיא בגדה בעניין הערבי.**

במיקרה כזה תעבור ההגמונית הפסיכולוגית בעולם הערבי לידי סוריה, ומצריים תהפוך כינור שני בתיזמורת הערבית.

על־כל־פנים, השיקול הצבאי הטהור עשוי להוות גורם מישני במחשבה הסורית, כאשר השיקול המדיני יתפוס את המקום הראשון. אותו דבר קרה במצריים ב־1973, כאשר אלופי ישראל (וגם מצריים) היו משוכנעים כי אין למצריים סיכויים לנצח בשדה־הקרב, ובכל־זאת החליט אנוואר אל־סאדאת לפתוח בהתקפה. האסטראטגיה המדינית היתה עדיפה בעיניו על האסטראטגיה הצבאית.

האם כדאי לסובייטים?

ה גורם המכריע בחשבון זה הוא הצד הסובייטי.

אין סוריה יכולה לחשוב על יוזמה צבאית בלי הבטחות סובייטיות מרחיקות־לכת, בשטח הצבאי והמדיני כאחד.

השאלה הקובעת היא, על־כן, אם מוכנים הסובייטים לתת יד לחדי־פתקה כזאת ב־1976.

יש כמה שיקולים, העשויים לחזק את ההשערה שאכן תיתכן אפשרות כזו.

בין השאר:

● **פרשת אנגולה מוכיחה כי ברית־המועצות מרגישה את עצמה כעת די חזקה כדי להשתתף במיבצעים צבאיים מעבר לים, בניגוד חותך לאינטרסים של ארצות־הברית.**

● הופעת חיילים קובאיים במיספר גדול באנגולה עשוייה לחזור גם במיקרה של מילחמה בחזית הסורית. כך שההתערבות הסובייטית לא תצטרך להיות פיסית ממש.

● הניסיונות הגלויים של הנרי קיסינג'ר לגרש את ברית־המועצות מן העולם הערבי, עשויים לשכנע את ברית־המועצות שעליה לשבור את המערך האמריקאי בעוד מועד, לפני שהסורים (וגם אש"ף) יחזרו על התרגיל המצרי ויעברו מן המחנה הסובייטי אל המחנה האמריקאי.

● **שיתוק המדיניות האמריקאית בשנת־הבחירות הנוכחית עלול לקסום למוסקבה לא פחות מכפי שהוא קוסם לירושלים. אך בעוד ממשלת ישראל מבקשת לנצלו כדי לשמור על קיפאון מדיני, עשוייה ברית־המועצות לנסות לנצלו כדי ליצור משבר אשר יחזיר אותה לזירה הערבית.**

ביגלל כל הסיבות האלה, ייתכן כי הצלחתו של רבין בוושינגטון תביא בדיוק לתוצאה ההפוכה מכפי שנראה לו.

תחת להבטיח ששנת 1976 תהיה שנת קיפאון, היא עלולה להביא לכך ששנת 1976 תהיה שנת הסיכוב החמישי במילחמת ישראל־ערב, ושבעיקבותיו יופעל לחץ אמריקאי־סובייטי מאסיבי על ישראל למען הסדר כולל.